

ВІДОБРАЖЕННЯ ПОСТАТІ ФРІДРІХА ФРЕБЕЛЯ НА СТОРІНКАХ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»

Сучасна педагогіка потребує вивчення життя та діяльності видатних українських і зарубіжних педагогів, які внесли значний вклад у розвиток виховання і навчання молодих поколінь. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ), виконуючи провідну роль в забезпеченні досліджень з історії освіти, педагогічного джерелознавства й біографістики представляє інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу», який постійно поповнюється новими персоналіями, фактами та науковими подіями [1; 2; 3].

Один із сегментів ресурсу присвячено видатному німецькому педагогу, автору оригінальної системи виховання і навчання дошкільників у колективі, творцю перших дитячих садків, дитячому письменнику Фрідріху Фребелю (1782–1852). Постаць педагога представлено за такими сторінками: «Біографія»; «Бібліографія творів Фрідріха Фребеля»; «Бібліографія публікацій про життя та діяльність Фрідріха Фребеля»; «Повнотекстові документи»; «Фотогалерея»; «Ушанування пам'яті». Для наповнення сторінок сформовано комплект матеріалів (біографічних, бібліографічних, візуальних, довідкових) за джерелами з фондів ДНПБ, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого та ресурсами в інтернеті.

Фрідріх Фребель належить до когорти видатних представників педагогів-гуманістів. Педагогічні погляди Ф. Фребеля формувались під впливом ідей уславленого швейцарського педагога Й. Г. Песталоцці.

У рубриці «Бібліографія творів Фрідріха Фребеля» презентовано друковані праці, які зберігаються у фонді рідкісних видань і становить національне надбання України http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/Frebel_1913_2_33-40.pdf

У рубриці «Бібліографія публікацій про життя та діяльність Фрідріха Фребеля» висвітлено біографічні матеріали, у яких проаналізовано роботи педагога. Детальні відомості про життєвий шлях Ф. Фребеля, становлення та розвиток його педагогічних поглядів представлено у працях українських педагогів (О. Анісімової, І. Брушневської, Н. Дем'яненко, Н. Лубенець, І. Прудченко, Д. Стасюк та ін.).

Ідеї Фрідріха Фребеля поширилися в сучасній дошкільній освіті. В основу діяльності дошкільних навчальних закладів № 33, 76 у м. Херсон, дитячого центру «Фребель» у Києві, зарубіжних дитячих садках та сімейних центрах FRÖBEL у Кельні, Бернбурзі (Німеччина), Сіднею та Мельбурні (Австралія), Познані (Польща) покладено Концепцію фребелівського дитячого садка, освітній підхід спрямований на цілісний розвиток дитини відповідно до освітніх принципів педагога.

Отже, зібрані матеріали всебічно репрезентують видатну особистість педагога-реформатора Фрідріха Фребеля, сприятимуть вивченню його творчості та здійсненню подальших наукових історико-педагогічних розвідок.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як основа професійної підготовки педагогів. Освіта для миру = Edukacja dla

покожу : зб. наук. пр. : у 2 т. / НАПН України та ін. Київ, 2019. Т. 2. С. 222–228. URL: https://lib.iitta.gov.ua/717478/1/стаття_2019.pdf.

2. Березівська Л. Д., Деревянко Т. М. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» й онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри». *Вісник Національної академії педагогічних наук України / НАПН України*. Київ, 2020. № 1. URL: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/54/83> (дата звернення: 14.11.2021).

3. Berezivska, L. D., Pinchuk, O. P., Hopta, S. M., Demyda, Y. F., Sereda, K. V. Creation of information and bibliographic resource «outstanding educators of ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Інформ. технології і засоби навчання = Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Т. 87, № 1. С. 1–17. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>.

І. Ф. Петренко

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНІ СТАТТІ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ В БІОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ З ІСТОРІЇ ОСВІТИ

У вивченні біографій освітніх діячів значну роль відіграють енциклопедичні статті, розміщені як в універсальних довідникових виданнях на кшталт «Енциклопедії сучасної України», так і в спеціалізованих енциклопедичних виданнях з освіти, історії педагогіки, приміром, як «Енциклопедія освіти». Довідкові енциклопедичні статті тривалий час були майже єдиним реальним доступним джерелом біографічних знань для дослідників історії педагогіки.

Чи не найінформативнішим з дореволюційних часів у цьому контексті є «Енциклопедичний словник Брокгауза і Єфрона» (1890–1907), який вважають однією з найкращих дореволюційних універсальних енциклопедій [1]. Значне місце в «Словнику» займають біографії діячів природознавства і техніки, лікарів, агрономів, педагогів, мандрівників, письменників, художників, композиторів, державних і політичних діячів – 40 тисяч статей [1].

Водночас, в «Українській радянській енциклопедії» (УРЕ, 1959–1985) у першому виданні 25,1 % становили біографічні статті й практично третину усіх статей в другому виданні, у тому числі й про педагогів [3].

В «Енциклопедії сучасної України» (ЕСУ) – найбільшій сучасній національній українській енциклопедії – 74,7 % статей присвячені персоналіям, зокрема й педагогам. Однак багато персоналій не потрапило в ЕСУ через хронологічні рамки видання – від початку ХХ ст. [4].

В «Енциклопедії освіти» (2008, 2021) – першій в Україні енциклопедії, що вмістила інформацію з розвитку освіти, історії педагогічної науки – серед 1500 статей – близько 130 про персоналії вітчизняних й зарубіжних педагогів [2].

Аналіз енциклопедичних видань дає змогу стверджувати, що вони є об'єктивним джерелом інформації й значною мірою визначають тенденції біографічного історико-педагогічного дослідження тієї чи іншої персоналії.

Список використаних джерел

1. Енциклопедичний словник Брокгауза і Єфрона. URL: <https://library.udau.edu.ua/novini/enciklopedichnij-slovník-brokgauza-i-efrona.html> (дата звернення 19.04.2022).

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.